

Inspiratie voor wereldverbeteraars

Wij zijn verhalenmakers. We veranderen de wereld!

door Griet Bouwen

Wij mensen zijn verhalenmakers, verhalenvertellers. Ons leven, onze gemeenschappen en onze samenleving zijn het resultaat van de verhalen die we onszelf voorhouden. En het goede nieuws is: we kunnen onze verhalen en onze relaties met verhalen veranderen en daardoor de wereld veranderen. Dat leerde ik van de Zuid-Afrikaanse Chené Swart, narratief therapeut en organisatie-consultant. Ze schreef er een boek over: 'Re-authoring the World - The narrative lens and practices for organisations, communities and individuals'.

Chené: "Veruit de meeste mensen groeien op met het idee dat de dingen zijn zoals ze zijn. Dat de realiteit ons gegeven is en dat we die te nemen hebben zoals die is. Maar dat uitgangspunt klopt niet. Het zijn wij zelf die betekenis geven aan gebeurtenissen, aan gevoelens, aan dingen in de buitenwereld. Wij zijn het die al die betekenissen aaneenrijgen tot een verhaal, dat we vervolgens als waar en onveranderlijk gaan ervaren. Maar ons leven is niet zomaar een reproductie van een onveranderlijke realiteit. We kunnen de dingen een nieuwe betekenis geven. Die nieuwe betekenissen kunnen groeien vanuit herinneringen aan momenten die al een uitdrukking zijn van het leven dat we onszelf toewensen. Die kunnen we verweven met onze vertrouwde verhalen, waardoor die verhalen nieuw worden."

Je kiest in je werk voor de term 're-authoring'. In het Nederlands kunnen we dat vertalen als 'herschrijven'. Waarom je keuze voor precies die uitdrukking?

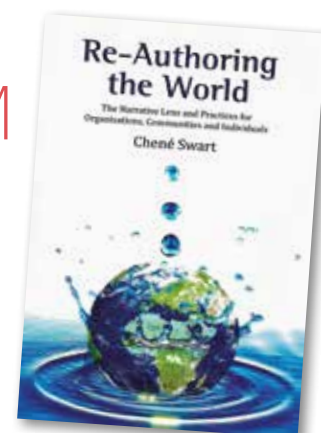
"Eigenlijk zijn we nu al de schrijvers van de verhalen van ons leven, al zijn we niet altijd de eerste auteur in deze verhalen-de praktijk. Met re-authoring' bedoel ik dat we zelf de primaire

schrijver kunnen worden van het verhaal van ons eigen leven en van de samenleving om ons heen. Het gaat erom te ontdekken en te begrijpen dat we onze wereld kunnen veranderen als we andere dingen doen en anders gaan reageren op de gebeurtenissen rondom ons. Het is de ontdekking dat we de visie op de wereld die we erfdn uit onze opvoeding en omgeving niet per sé moeten overnemen zoals die is. We kunnen zelf nieuwe betekenissen geven aan ons leven en onze omgeving. We kunnen ons gevoel van machteloosheid afwerpen en dingen beginnen anders doen. Daardoor voegen we nieuwe verhalen toe aan het grote verhalenweb, en daar begint verandering."

Kan je daarvan een voorbeeld geven?

"Neem nu armoede. We gaan er vanuit - accepteren zelfs - dat er altijd mensen in armoede zullen leven in onze samenleving. Maar moeten we dat wel aanvaarden als een gegeven? We kunnen dat dominante verhaal in vraag stellen. Een ander voorbeeld: de klimaatopwarming en hoe we vooral naar onze politieke leiders kijken om dat voor ons op te lossen. Over de hele wereld worden die ideeën trouwens in vraag gesteld door men-

“WIJ, MENSEN, HEBBEN DE
ONGELOOFLIJKE CAPACITEIT OM
VERHALEN TE CONSTRUEREN,
TE DELEN EN DAARDOOR DE
WERELD VORM TE GEVEN.”

sen die de status quo niet langer accepteren. Zij ontwikkelden een nieuwe relatie met die dominante verhalen. Zij stellen dat de dingen niet moeten blijven zoals ze zijn."

We hoeven ons niet machteloos te voelen want onze eigen acties kunnen al verandering brengen. We kunnen de verbinding herstellen met het buitengewone, met onze dromen over hoe het anders en beter kan. Als we ontdekken dat we anders kunnen leven en dat we daarvoor al bronnen hebben in ons eigen leven, beginnen we alternatieve verhalen te schrijven in ons eigen leven en onze gemeenschappen."

Mensen zijn dus volgens jou in staat hun verhaal te herschrijven, en daarmee onze wereld vorm te geven. Hoe werkt dat proces volgens jou?

"Ieder van ons heeft talloze verhalen van zijn of haar eigen leven. Zie elk verhaal als een lijn die punten in je geschiedenis met elkaar verbindt. Die punten zijn gebeurtenissen en vooral de betekenis die je eraan hebt gegeven. Zo komen je verhalen tot stand. We kunnen die punten opnieuw onderzoeken, er nieuwe betekenis aan geven, punten in de lijn toevoegen van dingen die we misschien vergeten zijn. Het hoeft niet zo te zijn dat 'de geschiedenis' zich herhaalt. Het bewijs van een alternatieve toekomst zit al in onze verhalen: soms verborgen, vergeten of onopgemerkt omwille van dominante waarden in de samenleving om ons heen.

We kunnen leren kijken door de lens van onze verhalen die ons wat vertellen over het leven en de wereld die we verkiezen, en daardoor een ander verhaal schrijven. Als we de punten in ons leven op nieuwe manieren verbinden, dan leven we hier en nu al in een nieuw verhaal.

Een voorbeeld: ik werkte met een team in een organisatie, en daar kwam een IT-project ter sprake. De projectleider was ontzettend gespannen omdat haar IT-project niet helemaal op schema zat. De bron van die stress zat in een mislukt IT-project in het verleden, waardoor het team ook nu al anticipeerde op een mislukking. De teamleider realiseerde zich dat ze die betekenis mee vorm gaf, en toen ze dat inzag, kon ze op een andere manier naar de situatie kijken. Ze kon daardoor haar team begeleiden om de betekenis van het oude verhaal van mislukking opnieuw te onderzoeken. Door dat oude verhaal te herschrijven, kon er constructief op de toekomst worden geanticipeerd."

Je boek heet wellicht niet zomaar 'Re-authoring the world'. Je geeft met de titel al aan dat je wakker ligt van de ruimere samenleving en dat gaat veel verder dan het verhaal van het individu of de organisatie.

"Als ik naar de wereld kijk, dan zie ik overvloed. Er zijn meer dan genoeg bronnen en hulpmiddelen om ieder mens een waardig bestaan te bieden. Maar er is nog veel werk te doen. En dat werk hoeven we niet exclusief door te schuiven naar onze lei-

ders. We kunnen zelf, als mens en in onze gemeenschap, beginnen met eigenaarschap op te nemen voor een wereld waarin ieder mens waardig kan leven.

Overall in de wereld staan mensen op, zoeken naar oplossingen, maken alternatieven waar. Als we hun verhalen leren kennen, kunnen we ze in onze eigen verhalen weven. Dan kunnen we er conversaties over starten en de boel in beweging brengen. Daarom is het zo belangrijk die verhalen op te zoeken en breed te delen."

Wat kunnen AI-praktijkmensen uit jouw verhaal meenemen naar hun leef- en werkwereld?

"Wij, mensen, hebben de ongelooflijke capaciteit om verhalen te construeren, te delen en daardoor de wereld vorm te geven. Het begint bij goed kijken en ontdekken welke vastgeroeste ideeën en verhalen onze wereld te bepalen. Als we dat zien, dan kunnen we andere keuzes maken. Dan kunnen we punten van hoop en kracht vinden en die in onze verhalen weven. Eigenlijk moeten we dat niet leren, we doen het altijd en overal. De kwestie is om ons van die kunst bewust te worden en ze te gebruiken om de wereld te verbeteren."

GRIET BOUWEN is initiatiefnemer

van Nieuwmakers, partner in Evenwicht en in De Werf. Griet wijdt haar professionele leven aan generatief nieuws maken voor organisaties die een positief verschil willen maken in de wereld. Ze gelooft in de kracht van gemeenschappen van burgers, waar antwoorden groeien om de sociale en ecologische uitdagingen van deze tijd aan te pakken. Griet was mee op de AI-Wereld-conferentie in Johannesburg, als lid van de Vlaamse delegatie. Griet woont en werkt in Bilzen, België.
Info: www.nieuwmakers.be

CHENÉ SWART doceerde in de Narratieve Therapie en

past de methodiek toe in coaching, consulting, leiderschap en organisatieontwikkeling. Haar passie gaat er naar uit om bij te mogen dragen aan verhalen die de wereld kunnen herschrijven. Chené doceert haar kennis onder meer in universitaire programma's en business-schools in Zuid-Afrika, West-Europa en Noord-Amerika. Ze woont in Pretoria, Zuid-Afrika.
Info: www.transformations.co.za

